

СИМПОЗИЈУМ О ОДНОСИМА ИЗМЕЂУ ДРЖАВА У ДАНАШЊИМ УСЛОВИМА ОРГАНИЗАЦИЈЕ МЕЂУНАРОДНЕ ЗАЈЕДНИЦЕ. — Настојећи да подстакне на изучавање међународних односа у нашој земљи и да укаже на суштински значај ове научне дисциплине, Српска академија наука и уметности организовала је Симпозијум о односима између држава у међународним односима, наиме оних чинилаца, оних снага које на је одржан у Београду од 31. марта до 3. априла 1964. На овај скуп били су позвани сви они који су показали интерес за теоријско изучавање међународних односа без обзира да ли се баве политичким или сродним наукама, или су правници, филозофи, економисти и дипломати. Позиви су такође били послати и иностраним научницима. И поред тога што је изванредан број позваних био спречен да присуствује Симпозијуму, учесника је било преко стотину. Југословенским учесницима придружили су се представници академија наука и уметности Бугарске, ЧССР, Мађарске, ДР Немачке, Пољске, Румуније и СССР.

После уводног говора др Илије Ђуричића, председника Српске академије наука и уметности и поздравних речи других истакнутих чланова Академије, страних академија, осталих југословенских академија, универзитета и научних удружења, реч је узео проф. Милан Бартош, секретар Српске академије, који је председавао радним седницама Симпозијума. У свом уводном излагању, академик Бартош указао је на разлоге који су Академију навели да на чело листе проблема којима има намеру да посвети посебне скупове стави питање односа између држава у данашњем свету. Према њему, то питање „представља основну стварност сваког народа на свету“ и не може се решавати тиме што ће се рационалистичким рецептима давати жељена слика међународних односа, а да се пре тога не испита какви су они, каква је њихова материјална база и какви су чиниоци од којих они зависе.

У складу са таквом замисли поднети реферати усредсредили су се на четири теме или групе питања. Први од њих тицао се тзв. фактора у међународним односима, наиме оних чинилаца оних снага које на њих одлучујуће утичу. Други скуп реферата усредредио се на суверену државу и на њене односе према међународној заједници, осталим државама и међународним организацијама. Положај човека у међународним односима био је централна тема треће групе питања, док је четврта, замишљена као синтеза свих ранијих, требало да укаже на начине који би међународној заједници требало да осигурају миран развој, тј. на методе којима би се међународни односи оптимално уредили с обзиром на признату неопходност мира. Реферати су били унапред припремљени и умножени. Њихов редактор био је проф. др Милош Радојковић.

Рад Симпозијума одвијао се у пленарним седницама, које су редом биле посвећене излагању и расправљању о рефератима из четири горе описане групе.

Реферат проф. др Бранимира Јанковића „Фактори у међународним односима“ требало је да послужи као увод у прву групу. Поред кратког

разматрања појма фактора уопште, проф. Јанковић задржао се нарочито на држави (капиталистичкој и социјалистичкој), радничкој класи, социјализму, идеологији и политичкој констелацији као факторима у међународним односима. Остали прилози били су посвећени појединим чиниоцима: проф. Цезари Березовски (Варшава) говорио је о улози економских чинилаца у међународним односима, на шта се односио и реферат одсутног др Јанвида Флераа („Економски фактори у односима између држава“). На њих се надовезивало излагање проф. др Милоша Самарције о улози техничког развоја у стварању међународне заједнице, док су тезе др Милана Шаховића о разликама у степену развита као фактора у међународним односима продубиле један вид у коме дејство економских чинилаца има политичке последице, нарочито у најновије време.

Уз реферат о улози друштвених снага у међународним односима, који је доставио проф. др Јовица Патрногић, проф. др Јурај Андраши изложио је садржај прилога академика Ивана Супека о науци као чиниоцу у међународним односима, као и својих ставова о улози универзитета и научних установа у ширењу идеје мира и међународне сарадње. Академик Бартош дао је реферат о информацијама као фактору у међународним односима.

Два реферата била су посвећена простору, нарочито оном које се сматра заједничким и његовој важности за међународне односе (проф. др Владислав Брајковић: „Море као фактор у међународним односима“ и пуковник Миливој Деспот: „Искоришћавање космоса и међународни односи“). Њима се унеколико може придружити напис о саобраћају као фактору међународних односа, последњи објављен рад проф. др Борка Николајевића, који је умро неколико дана пре почетка Симпозијума.

Нарочито интересовање изазвало је излагање генерала Векослава Колба о улози оружаних снага у међународним односима, у коме се он посебно задржао на опасним последицама које може да има утицај професионалног „ратништва“ и њему својственог посматрања односа у свету.

Услед низа посебних питања која су у рефератима била додирнута, дискусија је, иако плодна, тежила да се на њима задржи. Изостала су настојања да се на основу пруженог материјала дође до неких уопштавања или бар терминолошких закључака. Проф. В. Јанковић је на крају сумирао основне ставове референата и учесника у дискусији.

Средишња тема друге тачке дневног реда била је ближа правницима — интернационалистима, који су сачињавали претежаћ део говорника и слушаца. Највећи напор да положи државе и односе између држава у међународној заједници посматрају на „неправнички“ начин уложили су проф. др Владимир Иблер („Промјене структуре међународне заједнице по Повељи Уједињених нација“) и проф. др Божидар Јовановић („Велике и мале силе у међународним односима“). Њима се, разматрајући место међународних организација у развоју међународних односа, придружио и др Обрад Рачић.

С обзиром на већ постојећу традицију посматрања међународног права у зависности од међународних збивања, и они реферати који су задржали правни приступ материји и правну терминологију допринели су сврси овог научног скупа. Међу њима треба нарочито издвојити два прилога проф др Јурја Андрашија („Држава и међународна заједница“ и „Процес деколонизације“) и опсежан реферат доцента др Милана Марковића о проблему санкција у међународним односима.

Гост из СССР, проф. др В. М. Шуршалов задржао се на актуелној теми мирног решавања територијалних спорова и очувању и јачању мира. Сличном питању био је посвећен и реферат који је из Москве послао доцент И. П. Блишченко о „Савременом међународном праву и мирољубивим средствима за решавање спорних питања“. О мирном решавању међуна-

родних спорова уопште говорио је проф. др Иван Томшич, а о забрани примене силе у односима између држава др Бошко Јаковљевић.

Реферати академика Ферда Чулиновића „Што је нација“ и др Милана Булајића „Право на самоопредељење“ чинили су занимљиву социолошко-правну целину.

Општи поглед на ова питања искључиво са правног гледишта, дао је проф. др Борислав Благојевић („Јединство света“). Такав општи поглед је, међутим, недостајао у дискусији, која се опет позабавила бројним и веома занимљивим питањима покренутим од стране говорника. Проф. Андраши имао је тешку дужност да укаже на њене главне токове.

Као одличан увод у разматрања у оквиру треће теме послужио је реферат академика Горазда Кушеја о положају човека у међународним односима. Остали реферати били су, међутим, једнострано заинтересовани за положај радног човека у савременом друштву, односно за регулисање радних односа на националном, а нарочито међународном плану. То није био само случај с референтима који су себи поставили баш такве задатке (прилози проф. др Борислава Благоева и проф. Рудија Киовског с идентичним насловом „Рад и радни човек у међународним односима“) већ и са ширим написом проф. Благоева и проф. Патрновића о човеку у држави и међународним односима, где је ова једностраност додуше смањена разматрањем правила хуманитарних права, схваћеног у смислу заштите појединца од последица оружаних сукоба.

У прилично живој дискусији учесници су, указујући и на друге проблеме, ублажили последице заблуде да се марксистичка анализа положаја човека у друштву, па и у међународној заједници, своди на односе производње схваћене у најужем, техничком смислу.

Реферати четврте групе су се, у ствари, кретали у оквиру низа питања која се подразумевају под општим називом — коегзистенција. Уводно излагање о појму и улози коегзистенције дао је проф. др Милош Радојковић, после кога је проф. М. Гелмеђану (Ghelmegeanu) из Букурешта изнео своја запажања, претежно правне природе, о предмету коегзистенције. Академик Душан Недељковић посматрао је напоре за уређивање међународних заједница као део неминовног процеса који је обухватио цело људско друштво („Данашња изградња мира и заједнице народа у светлости закона развита нашег прелазног периода“). После правне анализе професора др Вавра Хајдуа и Гејзе Менцера (Праг) принципа немешања у међународном праву, др Антон Колендић, говорећи о неангажованости, коегзистенцији и социјализму у међународним односима, није се устручавао од покретања горућих политичких проблема и смелих закључака.

Као што се могло очекивати, дискусија о четвртој групи реферата, у којој су узели реч бројни домаћи и страни учесници, била је необично жива. У њој је дошло и до оштрих сукобљавања мишљења о стварном значењу коегзистенције и о оцени политике неангажованости. Чињеница да су стицајем околности овом скупу присуствовали само научници из социјалистичких земаља дала је расправи посебну боју и учинила да основна мерила умногоме буду заједничка. Завршна реч проф. Радојковића претворила се у понесен пледоаје у прилог активне и стваралачке улоге правника у напорима да се односи између држава и група држава уреде тако да се осигура опстанак човечанства и оних вредности које човека чине човеком.

Радне седнице завршене су једногласним прихватањем резолуције којим је одато признање напорима Српске академије и изражена жеља да се настави с изучавањем међународних односа. Академија је такође замољена да настоји да и даље помаже истраживачки рад у овој области.

ОДБРАНЕ ДОКТОРСКИХ ДИСЕРТАЦИЈА НА ПРАВНОМ ФАКУЛТЕТУ У БЕОГРАДУ. — Мијат Шуковић, јавни тужилац СР Црне Горе, одбранио је 2 јуна 1964 своју докторску дисертацију „Условни отпуст у кривичном законодавству и пракси СФРЈ са историјским и упоредним проучавањима“.

Славко Лукић, докторанд права, одбранио је 9 јуна 1964 своју докторску дисертацију „Војно кривично дело“.

Ивица Јанковец, магистар права, одбранио је 24 јуна 1964 своју докторску дисертацију „Поморске хаварије“.

Боривој Старовић, судија окружног суда у Суботици, одбранио је 25 јуна 1964 своју докторску дисертацију »Exemptio non adimpleti contractus«.

Миленко Грујић, докторанд права, одбранио је 29 јуна 1964 своју докторску дисертацију „Право на стручно образовање“.

Младен Драшкић, асистент Економског факултета у Београду, одбранио је 29 јуна 1964 своју докторску дисертацију „Обавеза продавца према унификованим прописима о међународној купопродаји“.

Александар Маркићезић, докторанд права, одбранио је 29 јуна 1964 своју докторску дисертацију „Поштење и савесност странака у грађанској парници“.

Живојин Алексић, асистент Института за криминолошка и криминалистичка истраживања у Београду, одбранио је 30 јуна 1964 своју докторску дисертацију „Примена научних достигнућа код личних извора доказа у кривичном поступку“.

Велибор Гавранов, докторанд права, одбранио је 1 јула 1964 своју докторску дисертацију „Принципи и примена система колективне безбедности Уједињених нација“.

Славко Царић, докторанд права, одбранио је 1 јула 1964 своју докторску дисертацију „Правни односи између комитента и шпедитера из уговора о шпедицији“.

Ксенија Сигулински, асистент Института за упоредно право у Београду, одбранила је 1 јула 1964 своју докторску дисертацију „Права „сродна“ ауторском праву и њихова заштита“.

Миодраг Трајковић, асистент Правног факултета у Београду, одбранио је 3 јула 1964 своју докторску дисертацију „Правни односи код комисионе купозине и продаје робе у нашем и упоредном праву“.

Александар Стојановић, асистент Правног факултета у Београду, одбранио је 3 јула своју докторску дисертацију „Улога управних стручњака и функционера у југословенској јавној управи — у оквиру историје и упоредног права“.

Обрад Станојевић, асистент Правног факултета у Београду, одбранио је 4 јула 1964 своју докторску дисертацију „Зајам са каматом у историји права“.

Момчило Димитријевић, докторанд права, одбранио је 6 јула 1964 своју докторску дисертацију „Управљање установама друштвених служби, са нарочитим обзиром на односе државних органа и установа друштвених служби“.